

LIETUVOS RESPUBLIKOS
PROFESINIO MOKYMO ĮSTATYMO NR. VIII-450 2, 6, 11, 13, 14 17, 18, 20, 23, 26, 28, 29,
32, 33, 35, 36, 38, 39 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo Nr. VIII-450 2, 6, 11, 13, 14, 17, 18, 20, 23, 26, 28, 29, 32, 33, 35, 36, 38, 39 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas įgyvendinant Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 1.8.2 veiksmą „Pakeisti Profesinio mokymo įstatymą ir kitus poįstatyminius teisės aktus, siekiant atnaujinti priėmimo į valstybės finansuojamas vietas profesiniame mokyme planavimo metodiką, kuri remtųsi regionų bei nacionalinio poreikio ateities prognozėmis.“

Įstatymo projekto tikslai:

- 1) spręsti pasiūlos ir paklausos derinimo problemas, kylančias planuojant bei įgyvendinant priėmimą į profesinį mokymą;
- 2) užtikrinti į regionų poreikį orientuotą kvalifikacijų pasiūlą, suteikiant daugiau galių ją formuoti profesinio mokymo įstaigos tarybai (kolegialiai valdymo institucijai);
- 3) didinti profesinio mokymo prieinamumą ir priėmimo lankstumą;
- 4) įtvirtinti aiškią profesinio mokymo finansavimo sistemą;
- 5) patikslinti materialinės paramos ir stipendijų skyrimą, neformaliojo profesinio mokymo reglamentavimą ir kitas nepakankamai aiškias galiojančio įstatymo nuostatas.

Įstatymo projekto uždaviniai:

- 1) siekiant planavimo skaidrumo ir aiškumo, įteisinti vieną – Lietuvos švietimo klasifikatorių – priėmimui į valstybės finansuojamas profesinio mokymo vietas planuoti;
- 2) siekiant planuoti geriau regionų poreikį atliepiančių kvalifikacijų pasiūlą, patikėti ją planuoti profesinio mokymo įstaigų taryboms;
- 3) siekiant priėmimo į profesinį mokymą lankstumo preliminarų skaičių nustatyti dvejiems metams ir įteisinti galimybę perkelti dalį planuotų vietų, kurių nepasirinko stojantieji, į kitas švietimo sritis;
- 4) aiškiau reglamentuoti profesinio mokymo priėmimą į profesinį mokymą, finansavimą iš valstybės biudžeto ar savivaldybių biudžetų, neformalųjį profesinį mokymą, atsisakyti neaktualių nuostatų;
- 5) atsisakyti Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai nebūdingų politikos įgyvendinimo funkcijų.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorė – Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Įstatymo projektą parengė Švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

3. Kaip šiuo metu reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 8 dalis nustato, kad pirminis profesinis mokymas yra skirtas tik pirmajai kvalifikacijai įgyti. Pirminis profesinis mokymas apibrėžiamas per siaurai, t. y. vien tik įskaičiuojant pirmąją kvalifikaciją.

Pernelyg siauras pirminio profesinio mokymo traktavimas pažeidžia ir dalies kitų asmenų lūkesčius. Į šių asmenų grupę patenka mažiau konkurencingi vidurinio išsilavinimo neįgiję asmenys, dalis jų gali būti nepilnamečiai ir jų interesus atliepia pirminio profesinio mokymo programų specifika. Pagal Nacionalinės švietimo agentūros duomenis 2021–2022 m. kartu su kvalifikacija įgyti vidurinį išsilavinimą siekė 15 637 asmenys, iš jų 2 242 buvo asmenys nuo 20 iki

60 metų. Tęstinio profesinio mokymo programų tikslas – sudaryti galimybę mokytis visą gyvenimą, taip pat siekiama, kad asmuo galėtų greičiau patekti į darbo rinką, todėl šių programų turinys yra siauresnis, programoms įgyvendinti skiriama mažiau valandų (1 kreditui – 18 valandų, kai pirminiame mokyme – 22 val.) ir šios programos tik iš dalies atliepia anksčiau minėtų asmenų poreikius.

Atkreiptinas dėmesys, kad ilgainiui labai pasikeitė profesinio mokymo programų turinys ir apimtis, dalis anksčiau rengtų profesinio mokymo programų, kurių trukmė matuojama savaitėmis, mėnesiu ar pan., pastaraisiais metais tapo moduliais, suteikiančiais kompetenciją, t. y. tik dalį kvalifikacijos. Tai reiškia, kad tokias programas baigusiems asmenims sunkiau konkuruoti darbo rinkoje, o valstybė į jų mokymąsi finansavo ženkliai mažiau.

Įstatymo 2 straipsnio 9 dalies nuostatos, kad mokymo organizavimas gali vykti tik paties profesinio mokymo teikėjo patalpose, riboja galimybes profesinio mokymo teikėjui sudaryti sąlygas mokytis kitose aplinkose, pvz., sektoriniuose praktiniuose mokymo centruose, kad būtų užtikrintas kokybiškas profesinis mokymas ir asmenys r kvalifikacijai reikalingas kompetencijas galėtų įgyti modernia praktinio mokymo įranga aprūpintuose sektoriniuose praktinio mokymo centruose. Be to, vienas iš modulinį profesinio mokymo programų reikalavimų yra tas, kad baigiamasis formaliojo profesinio mokymo programos modulis būtų įgyvendinamas realioje darbo vietoje, Šis reikalavimas liktų neįgyvendintas, nepakeitus nuostatos, jog mokymo organizavimas gali vykti tik paties profesinio mokymo teikėjo patalpose.

Įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 3 punkte įrašytos specialiojo ugdymo programos, nors tokios programos nėra vykdomos jau daug metų, todėl formuluotė yra tikslintina. Be to, Įstatymo 6 straipsnio 1 dalis neapima asmenų, kurie, įgiję pirmąją kvalifikaciją kartu su pagrindiniu išsilavinimu, pageidauja siekti kitos kvalifikacijos kartu su viduriniu išsilavinimu, nors tokią galimybę įteisina galiojančio Įstatymo 18 straipsnio 12 dalis, 37 straipsnio 1 dalies 1 punktas. Tęstinio profesinio mokymo programos kartu su vidurinio ugdymo programomis nėra tinkamos, nes jos trumpesnės nei pirminio profesinio mokymo programos, todėl neatitinka jauno amžiaus asmens brandumo, taip pat akcentuotina, kad nebūtų galimybės suformuoti tokių asmenų grupių, nes tokie atvejai būna tik pavieniai. Straipsnyje nedaroma išlygų asmenims, kurie kvalifikaciją įgijo besimokydami pagal anksčiau vykdytas trumpesnes nei 20 mokymosi kreditų ar joms prilyginamas profesinio mokymo programas ir asmenims, kurie kelias kvalifikacijas įgijo baigdami vieną profesinio mokymo programą, nors suprantama, kad tokių kvalifikacijų vertė neatitinka kvalifikacijos, įgyjamos baigus pirminio profesinio mokymo programą, vertės. Įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje yra nustatyta, kad mokiniui mokantis pagal profesinio mokymo programą, bendrojo ugdymo technologijų dalykų ar profesinio mokymo programų moduliai įskaitomi švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka, būtina tikslinti nuostatą dėl bendrojo ugdymo technologijų dalykų užskaitymo, kadangi bendrojo ugdymo programų turinys nėra suderintas su modulinėmis profesinio mokymo programomis. Įstatymo 11 straipsnis neapima visų atvejų, kuriais asmuo laikomas įgijęs pirmąją kvalifikaciją, todėl riboja tam tikrų asmenų grupių galimybę įgyti pirmąją kvalifikaciją. Įrašyta sąlyga, kad asmuo pirmą kvalifikaciją įgijo kartu su pagrindiniu išsilavinimu ir kitą – kartu su viduriniu išsilavinimu mokantis nuosekliai (arba nenutraukęs mokymosi), yra perteklinė ir ribojanti prieinamumą, nes mokymosi nuoseklumą reguliuoja kiti teisės aktai, o tęstinio mokymo programos su vidurinio ugdymo programa nėra įgyvendinamos dėl itin mažo jų poreikio (nesusidaro tokios grupės).

Įstatymo 13 straipsnio 7 dalis, reglamentuojanti valstybės finansuojamos vietos išlaikymą asmeniui profesinio mokymo programos keitimo atveju, įrašyta ne vietoje, nes ji neatitinka straipsnio pavadinimo („Profesinių standartų ir profesinio mokymo programų rengimas ir tvirtinimas“). Manytina, kad 7 dalyje įteisinta nuostata, leidžianti keisti programą tik toje pačioje švietimo srityje, riboja pasirinkimo galimybę arba net paskatina asmenis nutraukti mokymąsi. Pagal Švietimo valdymo informacinėje sistemoje (toliau – ŠVIS) pateiktus duomenis, 2021–2022 m. m. pagal pirminio profesinio mokymo programas mokėsi 35 993 mokiniai, iš profesinio mokymo įstaigų išvyko 7 980 mokinių, iš jų 96 perėjo į kitas profesinio mokymo įstaigas, 104 perėjo į bendrojo ugdymo mokyklas, mokslą nutraukė dėl nepažangumo 633, dėl kitų priežasčių 7 162

asmenys. Kasmet ministerija gauna prašymų leisti keisti pasirinktą profesinio mokymo programą vos tik pradėjus mokytis, nes mokiniai supranta klydę pasirinkdami, kartais programa neatitinka gebėjimų ar pomėgių ir pan. Atkreiptinas dėmesys, kad dalis tokių asmenų yra nepilnamečiai, stokojantys brandumo ir gyvenimiškos patirties. Jų pageidaujama kita programa ne visada priskiriama tai pačiai švietimo sričiai, kurioje mokėsi mokinys, todėl Įstatymu nustatytas ribojimas rinktis tos pačios srities programas neatitinka asmens interesų. Netiksli ir praktikoje sunkiai įgyvendinama šio straipsnio dalies nuostata, kad asmuo, keisdamas pasirinktą profesinio mokymo programą, nepraranda valstybės finansavimo likusios dalies (užuot nustačius, kad jam paliekama teisė į valstybės finansuojamą vietą). Detaliu likusios dalies skaičiavimui reikalingos papildomos laiko ir darbo sąnaudos. Toks reikalavimas atrodytų neproporcingas ir neskatina asmenų išlikti profesiniame mokyme.

Profesinio mokymo įstatymo 13 straipsnio 2 dalyje, 14 straipsnyje, 26 straipsnio 1 dalies 3 punkte ir 26 straipsnio 13 bei 15 dalyje švietimo, mokslo ir sporto ministerijai pavestos formaliojo profesinio mokymo licencijavimo funkcijos, kurios yra nebūdingos ministerijai funkcijos, sukeliančios papildomą administracinę naštą, ir jos pavestos nenustatytam terminui. Vyriausybės įstatymo 29 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad valstybės politikos įgyvendinimo funkcijos ministerijoms gali būti pavestos tik įstatymų nustatytais atvejais ir nustatytam terminui. Šiuo atveju būtų tikslinga Profesinio mokymo įstatymu Ministerijai nustatytos funkcijos atsisakyti, pavedant jas vykdyti viešojo administravimo įstaigai Studijų kokybės vertinimo centrui.

Įstatymo 14 straipsnyje įrašyta nuostata „vykdyti profesinį mokymą ir (ar) su profesiniu mokymu susijusią veiklą“ yra klaidinanti ir neįgyvendinama, nes su profesiniu mokymu susijusi veikla negali būti vykdoma nevykdant profesinio mokymo.

Įstatymo 14 straipsnyje nenustatytos licencijų turėtojų teisės ir pareigos, nors tai turėtų būti įstatymo, o ne įstatymą įgyvendinančių teisės aktų nuostata, kaip yra šiuo metu.

Įstatymo 17 straipsnio 2 dalies 4 punktas apibrėžia tarybos (valstybinės ar savivaldybės profesinio mokymo įstaigos kolegialus valdymo organo) funkciją nustatyti bendrą mokymosi vietų skaičių, tačiau tokia funkcija nepakankama decentralizuojant priėmimo planavimą, siekiant jį priartinti prie regionų poreikių, siekiant stiprinti profesinio mokymo įstaigų savarankiškumą. Profesinio mokymo tarybos sudėtyje yra darbdavių, regiono plėtros tarybų atstovai, kuriems galėtų būti suteikta daugiau galių derinant regiono darbo rinkos poreikius atliepiančią priėmimo planavimą nustatant valstybės finansuojamų ir nefinansuojamų mokymosi vietų, į kurias planuoja vykdyti ateinančių metų priėmimą, skaičių pagal Lietuvos švietimo klasifikatoriuje nustatytas sritis ir profesinio mokymo programas, ką padaryti centralizuotai sudėtinga ir mažiau tikslu. Atliktame didesnio poveikio teisės aktų projektų poveikio vertinime daroma prielaida, jog „decentralizavus ir supaprastinus priėmimo planavimo procedūras, pagerėtų planavimo lankstumas ir galimybės geriau atliepti regioninius poreikius, padidėtų vietos valdžios regionuose ir pačių profesinio mokymo įstaigų atsakomybė už planavimo kokybę.

Įstatymo 18 straipsnio 1 dalis reglamentuoja preliminarus atitinkamais metais priimamų į profesinio mokymo įstaigas mokinių skaičiaus nustatymą. 1 dalyje įrašyta, kad priimamųjų skaičius nustatomas pagal Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių (toliau – EVRK). Pasirinktas klasifikatorius vietoms nustatyti labai apsunkina planavimo eigą ir negali būti pritaikomas be priėmimui nustatytų vietų konvertavimo į Lietuvos profesijų klasifikatorių, o iš jo – į Lietuvos švietimo klasifikatorių, kuriame klasifikuojamos profesinio mokymo programos, į kurias vykdomas priėmimas. EVRK skirtas kitiems – statistiniams – tikslams ir nėra suderintas su Lietuvos švietimo klasifikatoriumi, nėra patikimos ir veiksmingos metodologijos duomenims perkelti iš vieno klasifikatoriaus į kitą. (Pavyzdžiui, Vyriausybė preliminarų skaičių Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus srityje „Švietimas“ patvirtina 1 tūkst. vietų, o šios vietos pagal Lietuvos profesijų klasifikatorių reiškia mokyklose, darželiuose ir kitose švietimo veiklas vykdančiose įstaigose vairuotojų, stalių, virėjų darbo vietas ir t. t. Pagal Lietuvos švietimo klasifikatorių šias vietas reikia perkelti atitinkamai į transporto, architektūros ir statybos bei paslaugų sritis.) Nėra visiškai aišku, kokių vietų skaičių tvirtina Vyriausybė naudojant įstatymu įteisintą klasifikatorių, be to, nustatytų skaičių mokslo metų pusmečių balansas konvertavimas yra neveiksmingas ir labai apsunkina

priėmimo planavimą. Išsamiau ši situacija išnagrinėta ir pateikta atliktame didesnio poveikio teisės aktų projektų vertinime.

Atkreiptinas dėmesys, kad praktikoje pasiteisino priėmimas į profesinio mokymo įstaigas, vykdomas vasario mėnesį. 2022 metų priėmimo į profesinio mokymo įstaigas žiemos etape su 21 profesinio mokymo įstaiga sudarytos 1 007 mokymo sutartys (2021 m. – 1 040 sutarčių) dėl 96 profesinio mokymo programų. Žiemos etapo priėmimas turi prasidėti vasario mėnesio pirmosiomis dienomis tam, kad būtų išlaikomas, šis laikas tinkamas ir po pirmojo pusmečio išskrintantiems iš studijų programų asmenims pakviesti į profesinį mokymą. Dėl to Įstatymo 18 straipsnio 1 dalyje nustatyta preliminarus skaičiaus tvirtinimo data vasario 2 d. yra pernelyg vėlyva, tačiau jos daug anksti taip pat negalima dėl pakankamai ilgo derinimo su kitomis institucijomis proceso. (Spalio 1 d. užfiksavus einamųjų metų priimtųjų mokytis skaičius, profesinio mokymo įstaigos pradeda planuoti, kokias profesinio mokymo programas ketina siūlyti kitų metų stojantiejiems. Iki lapkričio mėn. profesinio mokymo įstaigų tarybos (kolegialaus valdymo organas) patvirtina įstaigos planuojama bendrą priimamų mokinių skaičių, gruodžio mėnesį siūlymus dėl priėmimo teikia regionų plėtros tarybos. Ministerija, įvertinusi nacionalinės žmoniškųjų išteklių stebėsenos informaciją, regionų plėtros tarybų siūlymus ir valstybės finansines galimybes, rengia, derina su kitomis ministerijomis ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei tvirtinti priimamų į profesinio mokymo įstaigas mokinių preliminarų skaičių. Iki sausio 20 d. turėtų būti priimamas Vyriausybės nutarimas.)

Įstatymo 18 straipsnio 2 dalis nepakankamai tiksliai reglamentuoja valstybės finansuojamų ir nefinansuojamų profesinio mokymo vietų nustatymą, nes priėmimas vykdomas pagal profesinio mokymo programas, o ne kvalifikacijas. Tą pačią kvalifikaciją įgyti galima mokantis pagal kelias profesinio mokymo programas, kuriose yra apibrėžti reikalavimai asmenų išsilavinimui, įrašyta, jei ji įgyvendinama kartu su bendrojo ugdymo programa. Įstatyme neregamentuojamas priėmimas į kitas švietimo įstaigas (kolegijas, gimnazijas, daugiafunkcį centrą), jau ne vienus metus vykdančias formalųjį pirminį ir tęstinį profesinį mokymą. Praktikoje nebuvo įgyvendinta nuostata dėl profesinio mokymo vietų nustatymo pagal profesinio mokymo formas, o sektoriai profesiniai komitetai neįgyvendino Įstatymu pavestos funkcijos ir per 5 metus nepateikė nė vieno siūlymo dėl galimybių vykdyti profesinį mokymą pameistrystės būdu. Manytina, kad dauguma sektorių komitetų negali disponuoti visa reikiama informacija apie sektorių, nėra pajėgūs atstovauti visam sektoriui bei įgyvendinti Įstatymu pavestą funkciją ir pateikti siūlymų. Pažymėtina, kad ne visos atitinkamo sektoriaus įmonės, ypač smulkios ir vidutinės įmonės, priklauso asocijuotoms tų sektorių organizacijoms. Įstatymo įgyvendinimo patirtis rodo, kad dabartinis planavimo procesas yra sudėtingas, pernelyg detalus, neleidžia lanksčiai reaguoti į regioninius darbo rinkos poreikius. Priėmimo plano keitimas ar vietų perkėlimas tarp profesinio mokymo įstaigų yra imlus laikui ir žmoniškiesiems ištekliams darbas.

Įstatymo 18 straipsnio 4 dalis nustato prievolę kiekvienais metais skelbti stojančiųjų į profesinio mokymo valstybės finansuojamas vietas konkursinės eilės sudarymo tvarką. Ši tvarka, kaip ir kiti teisės aktai, yra paviešinta ir, skirtingai ne stojančiųjų į studijų vietas konkursinės eilės sudarymo tvarka, kasmet nesikeičia, todėl tikslingiau būtų nustatyti terminą iki priėmimo, kuomet tvarka negali būti keičiama.

Įstatymo 18 straipsnio 5 dalyje nepamintotos savivaldybių profesinio mokymo įstaigos, nors kituose įstatymo straipsniuose jos įrašytos, taip pat neįrašytos kitos valstybinės ar savivaldybių švietimo įstaigos, vykdančios valstybės finansuojamas formaliojo profesinio mokymo programas. Šiuo metu valstybės finansuojamas formaliojo profesinio mokymo programas vykdo Trakų r. Aukštadvario gimnazija, Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegija, Vilniaus technologijų ir dizaino kolegija, Vilniaus Verkių mokykla-daugiafunkcis centras.

Įstatymo 18 straipsnio 6 dalis nustato, kad valstybės finansuojamos vietos profesinio mokymo įstaigoms tenka pagal stojančiųjų pasirinkimą, neviršijant švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyto valstybinėms profesinio mokymo įstaigoms bendro vietų skaičiaus, tačiau pagal bendrą mokymosi vietų skaičių pagal 17 straipsnio 2 dalies 4 punktą nustato profesinio mokymo

įstaigos taryba, todėl dėl vietų nustatymo profesinio mokymo įstaigai reikia aiškesnių ir neprieštaringų Įstatymo nuostatų.

Įstatymo 18 straipsnio 7 dalyje nustatytas reikalavimas tvirtinti galutinį vietų skaičių vertintinas kaip perteklinis, nes bet kurios dienos statistiniai duomenys pasiekiami iš Nacionalinės švietimo agentūros registrų, o Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacija bendrajam priėmimui organizuoti (LAMA BPO) fiksuoja ir teikia stojančiųjų skaičius etapais / programomis / švietimo sritimis / profesinio mokymo įstaigomis.

Įstatymo 18 straipsnio 8 dalis nustato, kad priėmimas mokytis į valstybės finansuojamas neformaliojo profesinio mokymo vietas vykdomas Vyriausybės nustatyta tvarka, tačiau manytina, kad perdėm smulkmeniškų tvarkų tvirtinimas apkrauna Vyriausybės darbą, be to, norima mažinti Vyriausybės lygiu tvirtinamų teisės aktų skaičių ir efektyvinti teisėkūrą. Atsižvelgiant į tai, tokią tvarką galėtų nustatyti švietimo, mokslo ir sporto ministras. Pabrėžtina ir tai, kad ši nuostata nebuvo įgyvendinta.

Įstatymo 18 straipsnio 12 dalyje, nustatančioje priėmimą į tęstinį mokymą, nustatytas, manytina, perteklinis reikalavimas dėl mokymosi nuoseklumo, nes praktikoje yra atvejų, kai asmenys kvalifikacijos siekia mokydami su pertraukomis arba moduliais, kas yra patogu ir atitinka asmenų pageidavimą greitai besikeičiančioje darbo rinkoje. Be to, Įstatymas nenumato galimybės įgyti kvalifikaciją mokantis pagal pirminio profesinio mokymo programas asmenis, kurie įgijo kvalifikaciją besimokydami pagal labai trumpas profesinio mokymo programas, kurios buvo įteisintos iki modulinių programų. Tai neproporcingai riboja valstybės finansuojamų formaliojo profesinio mokymo vietų prieinamumą asmenims, kurie yra įgiję kvalifikaciją baigdami itin trumpas formaliojo profesinio mokymo programas, kurių apimtis kreditais gali būti prilyginama kompetenciją suteikiantiems profesinio mokymo programų moduliais, todėl yra nepakankamai konkurencingi darbo rinkoje.

Įstatymo 20 straipsnis nederą su Švietimo įstatymu dėl netiksliai vartojamos sąvokos, apibrėžiančios asmenis, turinčius specialiųjų ugdymosi poreikių. Įstatymas turi reglamentuoti asmenų, turinčių ne specialiųjų, o specialiųjų ugdymosi poreikių, atsirandančių dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų profesinį mokymą. (Specialiųjų poreikių asmenys yra platesnė sąvoka, išeinanti už ugdymo ir mokymo ribų ir tai, manytina, kad rūpintis kitais poreikiais yra kitos – Socialinės apsaugos ir darbo – ministerijos kompetencija.)

Įstatymo 23 straipsnio 1 dalies 2 punkte, nustatančiame pažymėjimo išdavimą, numatyta, kad pažymėjimas išduodamas asmeniui, baigusiam profesinio mokymo programos modulį, ir nenumatyta, kad pažymėjimas gali būti išduodamas ir neformaliąją profesinio mokymo programą baigusiam asmeniui, nes neformaliojo būdu įgytos kompetencijos gali būti pripažįstamos kaip kvalifikacija ar jos dalis.

Įstatymo 26 straipsnio 2 dalies, nustatančios švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliojimus, 5 punkte įrašytos nuostatos dėl galimybės užskaityti bendrojo ugdymo technologijų dalykų, profesinio mokymo programą, profesinius standartų ir profesinio mokymo modulius, keistinos, nes bendrojo ugdymo technologijų dalykų užskaitymas, perėjus nuo dalykinių prie modulinį profesinio mokymo programų vykdymo nebeaktualus ir praktikoje neįgyvendinamas ir be kita ko, bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo programų turinys nesuderintas, kad būtų galimas užskaitymas, mokantis toliau pagal profesinio mokymo programą, taip pat perteklinė ir praktikoje neįgyvendinama nuostata dėl profesinių standartų užskaitymo. Baigta profesinio mokymo programa ar jos modulis vertinami kaip ankstesni mokymosi pasiekimai, todėl gali būti užskaitomi keičiant arba tęsiant mokymąsi pagal formaliojo profesinio mokymo programas, skirtas pirminiam ar tęsiniam profesiniam mokymui.

12 punkte įtvirtinta nuostata, kad Formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisyklės tvirtina Vyriausybė. Atsisakant licencijavimo reguliavimo Vyriausybės nutarimu, švietimo, mokslo ir sporto ministrui suteikiami įgaliojimai tvirtinti Formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisyklės.

Įstatymo 26 straipsnio 1 dalies 5, 11, 12 punktų, 2 dalies 7, 11, 13 punktų, 28 straipsnio 1 dalies 1 punkto, 2 dalies 3 punkto, 29 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatos, reglamentuojančios

tam tikrų subjektų įgaliojimus, susijusius su profesinio mokymo finansavimu, pakartoja Įstatymo 36 straipsnio nuostatas, todėl jų tikslinga atsisakyti.

Įstatymo 28 ir 29 straipsniuose nustatyti įgaliojimai ne tik atitinkamiems ministrams, bet ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai bei Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai.

32 straipsnio 3 dalies 2 punktą nustato, kad Vyriausybės strateginės analizės centras žmogiškųjų išteklių ir profesinio mokymo kvalifikacijų poreikį prognozuoja tik nacionaliniu, bet neturint prognozės pagal regionus, negalima atliepti regionų poreikio, regionų plėtros taryboms ir profesinio mokymo tarybos derinti kvalifikacijų paklausą ir pasiūlą nėra duomenimis pagrįstos informacijos.

Įstatymo 33 straipsnio 2 dalis nustato savivaldybės vykdomosios institucijos įgaliojimus, kuri pagal dabar veikiančio Lietuvos vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 3 dalies 2 punktą yra savivaldybės administracijos direktorius, savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojas (pavaduotojai) (kai ši (šios) pareigybė (pareigybės) steigiama (steigiamos) ir kai šiai (šioms) pareigybei (pareigybėms) suteikiami vykdomosios institucijos įgaliojimai), turintys viešojo administravimo įgaliojimus, todėl reikia tikslinti Įstatymo 33 straipsnio 2 dalies 2 punktą, siekiant suderinti su Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 pakeitimo įstatymu Nr. XIV-1268, kuris įsigalioja 2023 m. balandžio 1 d., ir kuriame numatyta, kad savivaldybės vykdomoji valdžia yra meras bei jo įgaliojimai.

Įstatymo 35 straipsnis nustato lėšas, iš kurių finansuojamos profesinio mokymo įstaigos, tačiau šio straipsnio nuostatos nepakankamai nuoseklios (iš esmės vardinami lėšų šaltiniai, tačiau yra ir lėšų paskirtį nurodančių nuostatų) ir nepakankamai išsamios (išvardijami ne visi svarbūs lėšų šaltiniai).

Įstatymo 36 straipsnyje reglamentuojamas profesinio mokymo finansavimas valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšomis, tačiau jame yra prieštaringų ar nepakankamai apibrėžtų nuostatų, kurios praktikoje taip ir nebuvo įgyvendintos arba įgyvendintos tik iš dalies.

Įstatymo 13 straipsnio 7 dalyje, 36 straipsnio 1 ir 3 dalyse yra minima sąvoka „profesinio mokymo kaina“, tačiau ji nėra apibrėžta, dubliuojasi su kitomis įstatyme vartojamomis sąvokomis („užmokestis už profesinį mokymą“) ir nepakankamai dera su nuostatomis, reglamentuojančiomis valstybės biudžeto lėšų skyrimą profesiniam mokymui.

Įstatymo 36 straipsnio 1 ir 16 dalyse nustatyta, kad valstybės biudžeto lėšos skiriamos valstybės paskoloms arba valstybės remiamoms paskoloms, kurias Vyriausybės nustatyta tvarka administruoja Valstybinis studijų fondas, tačiau neapibrėžta tokių paskolų paskirtis, rūšys, gavėjai. Šių nuostatų įgyvendinimas pareikalautų ženklų valstybės biudžeto lėšų (apie 1 mln. Eur – sistemos sukūrimui ir dar apie 200 tūkst. Eur kasmet – administravimui), nors valstybė ir be paskolų besimokantiejiems užtikrina pakankamai plačias profesinio mokymo prieinamumo galimybes, pvz., Nacionalinės švietimo agentūros pateiktais duomenimis 2022 m. spalio 1 d. valstybės finansuojamose vietose pagal formaliojo profesinio mokymo programas mokėsi 33 136 mokiniai (nuo 2022 m. rugsėjo 2 d. valstybės finansuojamose vietose pradėjo mokytis 19 290 mokinių, kai priėmimo planas buvo 20 610), 26 mokiniai mokėsi Europos sąjungos struktūrinių fondų lėšomis finansuojamose profesinio mokymo vietose, 1685 mokiniai mokosi valstybės finansuojamose, bet ne iš Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos asignavimų, finansuojamose profesinio mokymo vietose, kitomis, organizacijų ir rėmėjų lėšomis mokosi 170 mokiniai ir tik 92 mokiniai asmeninėmis lėšomis, todėl paskolų ar valstybės remiamų paskolų steigimas nėra tikslingas. Įstatymo 36 straipsnio 6 dalyje numatoma neformaliojo profesinio mokymo finansavimo iš valstybės ir savivaldybių lėšų galimybė, tačiau nenustatoma, kokia tvarka šiuo atveju vadovaujamasi. Įstatymo 36 straipsnio 7 dalies nuostatos pakartoja kitas šio straipsnio nuostatas, detalai reglamentuojančias profesinio mokymo finansavimą, todėl jų tikslinga atsisakyti.

Įstatymo 36 straipsnio 10 dalis reglamentuoja lėšų skyrimą asmens kompetencijoms vertinti, tačiau nepakankamai apibrėžta, kokiais atvejais šiam tikslui skiriamos valstybės biudžeto lėšos.

Įstatymo 36 straipsnio 12 dalis reglamentuoja lėšų skyrimą asmenų profesiniam orientavimui Užimtumo tarnyboje prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo

ministerijos, tačiau šios nuostatos tikslinga atsisakyti, nes visų Užimtumo tarnybos teikiamų darbo rinkos paslaugų organizavimo ir finansavimo teisinis reglamentavimas nustatytas Užimtumo įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose.

Įstatymo 36 straipsnio 13 dalyje reglamentuojamas ūkio lėšų skyrimas profesinio mokymo įstaigoms, tačiau nuostata, kad savivaldybių profesinio mokymo įstaigoms gali būti skiriama ūkio lėšų iš atitinkamų metų valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams, neatitinka bendrų ūkio lėšų skyrimo principų (kurie taikomi ir bendrojo ugdymo sektoriuje), todėl šios nuostatos tikslinga atsisakyti.

Įstatymo 36 straipsnio 14 dalyje reglamentuojamas investicinių lėšų skyrimas profesinio mokymo ir kvalifikacijų sistemų plėtrai. Šią dalį reikėtų tikslinti, atsižvelgiant į tai, kad Valstybės investicijų programa bus vykdoma tik iki 2025 m. ir lėšos šiems tikslams bus skiriamos vadovaujantis kitais strateginio valdymo sistemos dokumentais (Nacionaliniu pažangos planu, nacionalinėmis plėtros programomis, pažangos priemonių aprašais ir juos įgyvendinančiais dokumentais).

Įstatymo 36 straipsnio 15 dalies nuostata, pagal kurią socialiniams partneriams Įstatymo nustatytoms funkcijoms atlikti lėšos skiriamos pagal patvirtintas pajamų ir išlaidų sąmatas, neatitinka valstybės lėšų naudojimo principų ir Viešųjų pirkimų įstatymo, nes atitinkamos socialinių partnerių paslaugos turi būti perkamos Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka.

Šiuo metu, pagal Užimtumo įstatymą teikiant profesinio mokymo paslaugas bedarbiams ar užimtiems asmenims, yra apmokamos tiesiogiai su švietimo procesu susijusios išlaidos (mokytojų darbo užmokesčio, socialinio draudimo, įmokų į Ilgalaikio darbo išmokų fondą ir Garantinį fondą, ugdymo proceso organizavimo ir valdymo, švietimo pagalbos, mokytojų ir kitų ugdymo procese dalyvaujančių asmenų kvalifikacijos tobulinimo, mokymo priemonių įsigijimo išlaidos), tačiau neapmokamos netiesiogiai su švietimo procesu susijusios ūkio išlaidos: ūkinio personalo išlaikymo, komunalinių paslaugų, prekių ir paslaugų įsigijimo, turto priežiūros, kitos ūkio išlaidos. Siekiant apmokėti visus profesinio mokymo paslaugų kaštus, Profesinio mokymo įstatymo 36 straipsnyje reikėtų aiškiau reglamentuoti, kokias lėšas apima lėšos, valstybės institucijų ir įstaigų ar savivaldybių skiriamos apmokėti už profesinio mokymo paslaugas.

Įstatymo 38 straipsnio 1¹ dalis nustato, kad tikslinės stipendijos skiriamos įstojusiesiems į Vyriausybės patvirtintų prioritetinių formaliojo profesinio mokymo programų valstybės finansuojamas vietas, nepriklausomai nuo to, kelintos kvalifikacijos mokinyss siekia, taip pat numatytos tikslinės stipendijos mokėjimo sąlygos. Prioritetines formaliojo profesinio mokymo programas Vyriausybė turi nustatyti iki kiekvienų metų vasario 2 d., o tai nederina su siūlomu Įstatymo projekte mokinių priėmimo planavimu. Įstatymo projekte siūloma 18 straipsnio 1 dalyje nustatyti, kad priėmimui skirtą preliminarų valstybės finansuojamų profesinio mokymo vietų skaičių Vyriausybė nustatytų pagal Lietuvos švietimo klasifikatoriaus sritis dvejiems metams iki atitinkamų metų sausio 20 dienos.

Įstatymo 38 straipsnio 2 dalis nustato, kad specialiųjų poreikių mokiniams, siekiantiems įgyti kvalifikaciją ir negaunantiems stipendijos arba siekiantiems keisti kvalifikaciją, teisės aktų nustatyta tvarka skiriamas maitinimas ir teikiama kita materialinė parama. Siekiant užtikrinti socialinį teisingumą ir sudaryti vienodas mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių dėl įgimtų ir įgytų sutrikimų, teises gauti stipendiją, šią nuostatą būtina peržiūrėti. Mokiniai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų, turėtų gauti stipendijas bendrais pagrindais, taip kaip nustato Įstatymo 38 straipsnio 1 dalis. Taip pat siūloma tikslinti Įstatymo 38 straipsnio 1 dalį, konkrečiai nurodant Įstatyme nustatytas mokymosi ir socialinę stipendijas.

Įstatymo 39 straipsnis reglamentuoja užmokestį už profesinį mokymą. Užmokestį už skirtingas profesinio mokymo paslaugas valstybinėse ir savivaldybių profesinio mokymo įstaigose nustato skirtingi subjektai: už neformalųjį profesinį mokymą – įstaigos savininko teisės ir pareigos įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas), už profesinio mokymo programose nenumatytas papildomos mokymo paslaugas – profesinio mokymo įstaigos vadovas, suderinęs su mokymo įstaigos taryba. Įstatyme neregamentuojama, kas nustato užmokestį už kitas valstybinių ir savivaldybių profesinio mokymo įstaigų teikiamas paslaugas, tačiau pagal Lietuvos Respublikos

viešųjų įstaigų įstatymo 10 straipsnio 3 dalį paslaugų, darbų bei produkcijos kainas ir tarifus ar jų nustatymo taisykles nustato visuotinis dalininkų susirinkimas.

Įstatyme neapibrėžiama, kaip nustatomas užmokestis už mokymą pagal formaliojo profesinio mokymo programas ar jų modulius bei kitas paslaugas.

Įstatymo 39 straipsnio 4 ir 5 dalyse minimas fiksuoto įkainio dydis, tačiau nepateiktas jo apibrėžimas, aiškiai neatskleista jo paskirtis ir nenurodyta, kaip jis nustatomas.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projekte siūloma 2 straipsnio 8 dalyje patikslinti sąvoką „pirminis profesinis mokymas“, nustatant, kad tam tikrais šiame įstatyme nustatytais atvejais, atsižvelgus į kvalifikaciją suteikiančių profesinio mokymo programų specifiką, pirminis profesinis mokymas galėtų būti teikiamas nustatytų asmenų grupėms, siekiantiems įgyti kitą kvalifikaciją, kurią anksčiau įgyta kvalifikacija nėra tolygi dabar suteikiamoms kvalifikacijoms ir nėra konkurencinga. Taip siekiama sudarant sąlygas ir tolygias galimybes į valstybės finansuojamą vietą, padidinant konkurencingumą asmenų, kuriems Įstatymu neproporcingai buvo ribojimas pirminio profesinio mokymo prieinamumas.

Pirminio mokymo esmė – suteikti asmeniui žinių, ugdyti gebėjimus, įgūdžius, formuoti nuostatas taip, kad parengtas asmuo būtų konkurencingas darbo rinkoje ilgą laiką. Pirminio profesinio mokymo programos skiriasi nuo tęstinio profesinio mokymo programų platesniu turiniu, didesniu dėmesiu bendrųjų kompetencijų ugdymui ir ilgesniu įgyvendinimo laiku.

Tikimasi, kad praplėtus pirminio mokymo sampratą ir atsisakius neproporcingo ribojimo asmenims, kurie kvalifikaciją įgijo baigę itin trumpas formaliojo profesinio mokymo programas, kurios šiuo metu yra tapę kompetenciją suteikiančiais profesinio mokymo programų moduliais; asmenims, kurie įgijo kelias kvalifikacijas baigdami vieną formaliojo profesinio mokymo programą, taip pat asmenims, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, kurie dvi kvalifikacijas įgyja kartu baigdami bendrojo ugdymo programas, šioms paminėtoms asmenų grupėms padidės profesinio mokymo prieinamumas ir padidės šių asmenų konkurencingumas darbo rinkoje.

Įstatymo projekte siūloma 2 straipsnio 9 dalyje patikslinti sąvoką „praktinis profesinis mokymas“, nustatant kad jis gali būti vykdomas mokymui pritaikytose patalpose. Atsisakius nuostatos praktinį mokymą vykdyti tik paties profesinio mokymo teikėjo bazėje būtų sudaryta galimybė naudotis ir kitų profesinio mokymo įstaigų sektoriniais praktinio mokymo centrais ar kita moderniai įrengta mokymui pritaikyta baze. Profesinio mokymo įstaigos, turinčios už ES lėšas įsteigtus sektorinius praktinio mokymo centrus ir įsigytą modernią praktinio mokymo įrangą, sudariusios bendradarbiavimo sutartis su kitomis profesinio mokymo įstaigomis, turės galimybę kviešti mokinius į sektorinius praktinio mokymo centrus susipažinti su specialybėmis ir įgyti praktinių gebėjimų, bus įteisinta profesinio mokymo įstaigų mokinių mobilumo šalies viduje galimybė siekiant, kad kuo daugiau mokinių galėtų naudotis geriausia šalyje turima mokymo baze. Tokiu būdu gerės mokymo kokybė, taip pat bus skatinamas sektorių praktinio mokymo centrų įveiklinimas, kad kuo daugiau asmenų galėtų naudotis modernia įranga.

Siūloma 6 straipsnyje, praplečiant pirminio profesinio mokymo sampratą, padidinti pirminio profesinio mokymo prieinamumą asmenims, kurie kvalifikaciją įgijo, baigę itin trumpas formaliojo profesinio mokymo programas, šiuo metu tapusias kompetenciją suteikiančiais profesinio mokymo programų moduliais; asmenims, baigusiems kelias kvalifikacijas suteikiančias profesinio mokymo programas ir asmenims, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių dėl įgytų ir įgimtų sutrikimų, kurie mokydami pagal profesinio mokymo programas kartu mokosi ir pagal bendrojo ugdymo programas. 6 straipsnį siūloma papildyti nuostatomis, kad nustatant asmens įgytų kvalifikacijų skaičių neįskaitomos kvalifikacijos, įgytos mokantis pagal mažesnės nei 20 mokymosi kreditų apimties programas ir vienai kvalifikacijai prilyginamos ne daugiau kaip trys kvalifikacijos, įgytos mokantis pagal vieną formaliąją profesinio mokymo programą.

Siūloma 6 straipsnio 4 dalyje atsisakyti nuostatos dėl bendrojo ugdymo technologijų dalykų užskaitymo, mokiniui mokantis pagal profesinio mokymo programą, kadangi bendrojo

ugdymo technologijų dalykų programose nėra numatytų kompetencijų, reikalingų kvalifikacijai įgyti, programų turinys nesuderintas.

Įstatymo projekte siūloma tikslinti 11 straipsnį, jį papildant 2 punktu. Siūloma įrašyti nuostatą, suteikiančią galimybę asmeniui įgyti pirmąją kvalifikaciją nepriklausomai nuo įgyto išsilavinimo, jei profesinio mokymo programoje nenustatyti reikalavimai išsilavinimui. Ši nuostata atvertų kelią specialiųjų ugdymosi poreikių (dėl intelekto sutrikimo) turintiems asmenims, kurių galios nepakankamos įgyti išsilavinimą (jie pateikia mokymosi pasiekimų pažymėjimus baigus atitinkamas programas, o išsilavinimas jiems nesuteikiamas) ir siūloma atsisakyti perteklinės sąlygos dėl mokymosi nuoseklumo ir nepertraukiamumo. Taip būtų didinamos galimybės įgyti kvalifikaciją ir sumažinti barjerai įgyti konkurencingą kvalifikaciją. Siūloma kvalifikacijos įgijimą taip pat sieti su Įstatymo 6 straipsnio 8 dalyje numatytais atvejais, nustatančiais išimtis, kai į asmens įgytų kvalifikacijų skaičių neįskaitomos kvalifikacijos, įgytos pagal formaliojo profesinio mokymo programas, kurių apimtis mažesnė negu 20 mokymosi kreditų, ar atitinkamas profesinio mokymo programas, ar profesinio mokymo programas, kuriose vienai kvalifikacijai prilyginamos ne daugiau kaip trys kvalifikacijos, įgytos mokantis pagal vieną formaliąją profesinio mokymo programą (tokios programos dar buvo įgyvendinamos prieš keletą metų).

Įstatymo 13 straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti, kad licenciją vykdyti formalųjį profesinį mokymą išduoda ne Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, kuriai nėra būdinga ši funkcija, o viešojo administravimo įstaiga – Studijų kokybės vertinimo centras.

Įstatymo projekte siūloma perkelti 13 straipsnio 7 dalį į 18 straipsnį papildant jį 14 dalimi, kurioje nustatoma, kad asmuo turi teisę keisti profesinio mokymo programą švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytais atvejais ir tvarka, neprarasdamas valstybinio profesinio mokymo finansavimo. Siūloma atsisakyti ribojimų keisti programą tik toje pačioje švietimo srityje ir atsisakyti likusios dalies išskaičiavimo, kurią atlikti reikalingos darbo sąnaudos neproporcingos realiam poveikiui. Tikėtina, kad ribojimų keisti programą atsisakymas padėtų sumažinti iškritimą iš profesinio mokymo. Asmenys, ypač jaunesnio amžiaus, kartais klysta pasirinkdami programą, kartais neįvertina savo gebėjimų ir supranta, kad pasirinko lūkesčius ar galias neatitinkusias programas. Įstatymu verčiant asmenį rinktis tos pačios srities programą ribojamos asmens pasirinkimo teisės. Mažai tikėtina, kad ne savu noru pasirinkęs tik tos pačios srities programą, asmuo ilgai išsilaikys ir darbo rinkoje.

Siūloma 14 straipsnyje aiškiai įvardyti švietimo, mokslo ir sporto ministrui pavestose valdymo srityse veikiančią įstaigą, kuriai būtų pavestas licencijų vykdyti formalųjį profesinį mokymą išdavimas. Profesinio mokymo įstatymo pakeitimu nustačius, kad licencijas išduoda Studijų kokybės vertinimo centras, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai būtų sudaryta galimybė atsisakyti formaliojo profesinio mokymo licencijavimo funkcijos ir šią funkciją perduoti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos reguliavimo sričiai priskirtai įstaigai Studijų kokybės vertinimo centrui. Atsisakius licencijavimo reguliavimo Vyriausybės nutarimu Formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisyklės tvirtintų švietimo, mokslo ir sporto ministras. Kartu pažymėtina, kad nekeičiant Įstatymo 14 straipsnio ir 26 straipsnio 1 dalies 13 ir 15 punktų, 2 dalies 12 punkto, lieka iki galo neįgyvendintas tikslas atsisakyti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai nebūdingų politikos įgyvendinimo funkcijų, kartu būtų netinkamai įgyvendinamas Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ (toliau – Vyriausybės programa), 46.7 papunktis.

Įstatymo 14 straipsnyje nustatyta, kad licencija išduodama vykdyti profesinį mokymą, ją turintys profesinio mokymo teikėjai vykdo formalųjį profesinį mokymą ir su juo susijusią veiklą, išbraukus nuostatoje „vykdyti profesinį mokymą ir (ar) su profesiniu mokymu susijusią veiklą“ žodelį „ar“, atsisakyta iki šiol galiojusiam 14 straipsnyje nustatytos neįgyvendinamos nuostatos vykdyti vien tik su profesiniu mokymu susijusią veiklą.

Siūloma papildyti reikalavimą licencijai gauti, kad asmenims su negalia arba asmenims, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių dėl negalios, patalpos, kuriose teikiamas profesinis mokymas, turi būti pritaikytos pagal jų negalios pobūdį.

Siūloma patikslinti 17 straipsnio 2 dalies 4 punktą, suteikiant daugiau galių profesinio mokymo įstaigos tarybai aiškiau apibrėžiant jos funkciją, kad taryba nustato bendrą valstybės finansuojamų ir nefinansuojamų mokymosi vietų, į kurias planuoja vykdyti ateinančių metų priėmimą, pagal Lietuvos švietimo klasifikatoriaus sritis ir programas bei regionus skaičių, įvertinusi profesinio mokymo kvalifikacijų poreikio regione prognozes. Ši papildoma funkcija dėl regionų prognozių įrašoma Įstatymo 32 straipsnyje Vyriausybės strateginės analizės centrui. Taip siekiama priėmimo planavimą priartinti prie regionų poreikio atsisakant detalaus centralizuoto planavimo mechanizmo, kuris, anot Ekonominės bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO), gali iškraipyti programų pasiūlos ir paklausos derinimą, gali sutrukdyti tinkamai pasinaudoti darbo rinkos, darbdavių, regionų identifikuojama paklausa. Įstatymo projekte pakeistas žodžių junginys „regionų tarybos“ į „regiono plėtros taryba“. Regionų plėtros tarybų siūlymų dėl valstybės finansuojamų formaliojo profesinio mokymo vietų skaičiaus teikimo tvarką reglamentuojančios nuostatos bus įrašomos papildant švietimo, mokslo ir sporto ministro tvirtinamą Priėmimo mokyti pagal formaliojo profesinio mokymo programas į profesinio mokymo įstaigas ir kitas valstybines ar savivaldybių švietimo įstaigas tvarką, kuri įvardijama Įstatymo 18 straipsnio 4 dalyje.

Įstatymo projekte siūloma 18 straipsnio 1 dalyje nustatyti, kad priėmimui skirtą preliminarų valstybės finansuojamų profesinio mokymo vietų skaičių Vyriausybė nustatytų pagal Lietuvos švietimo klasifikatoriaus sritis dvejiems metams iki atitinkamų metų sausio 20 dienos. Siektina atsisakyti centralizuoto švietimo pasiūlos planavimo ir siekiant išlaikyti stabilesnį finansavimo paskirstymą, kad švietimo įstaigos būtų suinteresuotos investuoti į naujas ir novatoriškas programas, atitinkančias darbo rinkos poreikius, vietų skaičius nustatomas dvejiems metams, atsižvelgiant į EBPO rekomendacijas (OECD (2021), OECD Skills Strategy Lithuania: Assessment and Recommendations, OECD Skills Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/14deb088-en>), teigiančias, kad toks Lietuvoje įgyvendinamas centralizuotas mechanizmas gali iškraipyti programų pasiūlos ir paklausos derinimą, gali sutrukdyti tinkamai reaguoti į regionuose identifikuojamą paklausą.

Priėmimo planavimui ir įgyvendinimui vykdyti nustatytas vienas – Lietuvos švietimo klasifikatorius – leistų skaidriai paskirstyti vietas vėlesniuose etapuose planuojant priėmimą iki profesinio mokymo įstaigos ir profesinio mokymo programos lygio, būtų eliminuotos vietų perkėlimo procedūros planavimo etape, taip išvengiant subjektyvumo ir interpretavimo.

Siekiant atsisakyti pernelyg detalaus centralizuoto švietimo pasiūlos planavimo, siūloma 18 straipsnio 2 dalyje nustatyti, kad valstybės finansuojamų profesinio mokymo vietų skaičių pagal švietimo klasifikatoriuje apibrėžiamas švietimo sritis ir regionus kasmet nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras. Atsižvelgus į valstybės finansuojamas formaliojo profesinio mokymo vietas pasirinkusių mokinių skaičių ir neužpildytų vietų skaičių, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai siūloma suteikti leidimą perskirstyti iki 10 procentų valstybės finansuojamų vietų skaičiaus pagal Lietuvos švietimo klasifikatoriuje apibrėžiamas švietimo sritis ir regionus. Dalis asmenų gali nepatekti į profesinį mokymą, dalis planuotų vietų gali likti neužpildytos, jei nebus sudarytos sąlygos lankstesniam priėmimui organizuoti. Esant kvalifikuotų darbuotojų poreikiui riboti profesinio mokymo prieinamumo, manytina, netinkamas laikas. Taip pat siūloma atsisakyti 18 straipsnio 2 dalies nuostatos dėl profesinio mokymo vietų planavimo pagal profesinio mokymo formas ir I dalyje įrašytos nuostatos pakartojimo (kad nustatant profesinio mokymo vietas atsižvelgiama į nacionalinės žmoniškųjų išteklių stebėsenos informaciją).

Įstatymo 18 straipsnyje siūloma nustatyti skirtingą planavimo periodiškumą – Vyriausybė tvirtina Preliminarų valstybės finansuojamų formaliojo profesinio mokymo vietų, skirtų asmenims priimti mokyti pagal formaliojo profesinio mokymo programas profesinio mokymo įstaigose ir kitose valstybinėse ar savivaldybių švietimo įstaigose, skaičių dvejiems metams, o valstybės finansuojamų formaliojo profesinio mokymo vietų skaičių pagal Lietuvos švietimo klasifikatoriuje apibrėžiamas švietimo sritis ir pagal regionus švietimo, mokslo ir sporto ministras nustato kasmet. Taip tikimasi pasiekti didesnio priėmimo lankstumo, sudaroma galimybė lanksčiau reaguoti į rinkos poreikius ir juos atliepti. Atliktame Didesnio poveikio teisės aktų projektų poveikio vertinime

pažymima, kad „atsižvelgiant į tai, kad bendras valstybės finansuojamų vietų skaičius ir jų paskirstymas kasmet keičiasi labai nežymiai, perėjimas prie ilgesnio laikotarpio neturėtų neigiamo poveikio galutiniams profesinio mokymo rezultatams, tačiau sumažintų planavimo proceso dalyvių sąnaudas. Kasmet būtų atliekami tik kai kurie baigiamieji proceso planavimo veiksmai, susiję su papildomu priėmimu į atsilaisvinusias vietas. Toks pokytis leistų iš dalies pereiti prie decentralizuoto modelio, kai valstybė skiria finansavimą profesinio mokymo sistemai, bet atsisako detalaus planavimo ir valstybės finansuojamų vietų paskirstymo PMĮ. Nustatant tik bendrą valstybės finansuojamų vietų skaičių, detalus planavimas perkeliamas iš ŠMSM į regionų (apskričių ir savivaldybių) lygmenį“.

Įstatymo projekte siūloma tikslinti 18 straipsnio 4 dalį ir nustatyti, kad konkursinės eilės sudarymo tvarka negali būti keičiama likus mažiau kaip 2 mėnesiams iki atitinkamo priėmimo į profesinio mokymo įstaigas etapo pradžios, nes konkursinės eilės iki prasidedant priėmimui negali būti.

Siūloma 18 straipsnio 5 dalyje išbraukus žodį „bendruosius“ (kriterijus) patikslinama, kad priėmimo mokyti į valstybės nefinansuojamas formaliojo profesinio mokymo vietas kriterijus nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras, nes kitų priėmimo kriterijų nėra.

Įstatymo projekte siūloma tikslinti 18 straipsnio 6 dalį (suderinant su 17 straipsnio 2 dalies 4 punktu) ir atsisakyti centralizuotą planavimą įtvirtinančios perteklinio reglamentavimo nuostatos, kad valstybinėms profesinio mokymo įstaigoms bendrą valstybės finansuojamų ir nefinansuojamų vietų skaičių nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras. Siekiant mažinti centralizuotą valdymą bei ugdyti profesinio mokymo įstaigų tarybų savarankiškumą ir atsakomybę, jos, o ne ministras, įgaliojamos šio įstatymo 17 straipsnio 2 dalies 5 punktu nustatyti valstybės finansuojamų ir nefinansuojamų mokymosi vietų, į kurias profesinio mokymo įstaiga planuoja vykdyti ateinančių metų priėmimą, skaičių.

Siūloma atsisakyti 18 straipsnio 7 dalies, įteisinančios perteklinį reikalavimą tvirtinti galutinį vietų skaičių, kadangi Mokinių registre yra fiksuojami duomenys apie priimtus (ar mokymą nutraukusius) mokinius, todėl papildomas šio skaičiaus tvirtinimas yra perteklinis.

Siūloma 18 straipsnį papildyti 12 dalimi, kuri reglamentuotų asmens teisę keisti profesinio mokymo programą neprarandant valstybės finansuojamos vietos (perkeliant patikslintą Įstatymo 13 straipsnio „Profesinių standartų ir profesinio mokymo programų rengimas ir tvirtinimas“ 7 dalies nuostatą, kuri buvo įrašyta netinkamoje vietoje.

20 straipsnyje siūloma patikslinti sąvoką ją derinant su Švietimo įstatymu ir vietoj „specialiųjų poreikių asmenys“ nustatyti „asmenys, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, atsirandančių dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų“. Šiame straipsnyje praplečiama galimybė asmenims, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, atsirandančių dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų, mokyti ne tik pagal pritaikytas profesinio mokymo programas, bet ir pagal jų modulius. Taip didinant profesinio mokymo organizavimo lankstumą didėtų jo prieinamumas sveikatos problemų turintiems asmenims, jie galėtų mokyti nebūtinai pagal visą programą, o pagal jų galias atitinkančius modulius įgydami kompetencijas arba galėtų siekti kvalifikacijos ilgesnį laiką darydami mokymosi pertraukas. 3 dalyje siūloma sudaryti galimybę Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai skirti valstybės finansuojamų vietų asmenų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, mokymui pagal profesinio mokymo programas ar jų modulius, siekiant paskatinti įtraukiojo profesinio mokymo spartesnę plėtrą. 2021–2022 m. m. 1782 mokiniai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų, mokėsi profesinio mokymo įstaigose.

Siūloma papildyti Įstatymo projekto 23 straipsnio 1 dalies 2 punktą, nustatant, kad pažymėjimas gali būti išduodamas ir neformaliąją profesinio mokymo programą baigusiam asmeniui, taip būtų įteisinta, kad neformaliojo būdu įgytos kompetencijos gali būti pripažįstamos kaip kvalifikacija ar jos dalis. Šiuo metu Įstatymas nereglamentuoja, koks dokumentas išduodamas baigus neformaliąją profesinio mokymo programą, kas neatitinka praktikos ir laikytina teisinio reguliavimo spraga.

Siūloma aiškiau apibrėžti neformaliojo profesinio mokymo reglamentavimą, įgaliojant švietimo, mokslo ir sporto ministrą patvirtinti atitinkamas tvarkas priėmimui (18 straipsnio 8 dalis)

ir mokymui organizuoti (papildyti 26 straipsnio 2 dalį 9 punktu). Šios tvarkos reikalingos siekiant profesinio mokymo lankstumui ir prieinamumui didinti, kita vertus svarbu aiškiai apibrėžti ir reglamentuoti asmenų priėmimą, nustatyti, kokios programos priskirtinos neformaliajam profesiniam mokymui.

Įstatymo projekte siūloma papildyti 26 straipsnio 2 dalį suteikiant įgaliojimą švietimo, mokslo ir sporto ministrui skirti kompetencijų centrus kompetencijų praktinės dalies (gebėjimų) vertinimui. Kompetencijų centrai skatina inovacijas, kompetencijų vertinimu ir tobulinimu, profesinio mokymo plėtra. Europos šalys juos intensyviai steigiasi. Lietuva yra įsipareigojusi Europos Komisijai, taip pat įsirašiusi Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane pakeisti Profesinio mokymo įstatymą ir įteisinti profesinio mokymo kompetencijos centrus.

26 straipsnio 2 dalyje siūloma įgalioti švietimo, mokslo ir sporto ministrą priimti sprendimus dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio ilgalaikio (išskyrus nekilnojamąjį turtą) ir trumpalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto perdavimo valstybinėms profesinio mokymo įstaigoms. LRV kanceliarijos Teisės grupė 2022 m. kovo 8 d. išvadoje Nr. NV-594, pakartotinai pateiktoje 2022 m. balandžio 11 d. išvadoje Nr. NV- 924, pateikė išvadą Ministerijos teiktam Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl ilgalaikio materialiojo turto perdavimo profesinio mokymo įstaigoms“ projektui. Viena iš pastabų buvo: „Atsižvelgiant į Projekto nuostatas bei siekiant mažinti Vyriausybės priimamų sprendimų skaičių, aktualus išlieka Išvados 4 punkte pateiktas siūlymas dėl galimybės ne Vyriausybei, bet švietimo, mokslo ir sporto ministrui priimti sprendimus dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio ilgalaikio (išskyrus nekilnojamąjį turtą) ir trumpalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto perdavimo valstybinėms profesinio mokymo įstaigoms. Pastebėtina, kad Lietuvos Respublikos Seimo IV (pavasario) sesijos darbų programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2022 m. kovo 22 d. nutarimu Nr. XIV-968, numatytas Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo Nr. VIII-450 pakeitimo įstatymo projekto svarstymas, todėl atitinkamos Profesinio mokymo įstatymo pataisos galėtų būti inicijuotos jau artimiausiu metu.“

26 straipsnio 2 dalies 11 punkte siūloma suteikti įgaliojimus švietimo, mokslo ir sporto ministrui tvirtinti Formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisykles, suderinant su keičiamu Įstatymo 14 straipsniu. Argumentai dėl šio pakeitimo aprašyti prie Įstatymo 14 straipsnio pakeitimo. Siūloma tikslinti 26 straipsnio 2 dalies 5 punktą. Argumentai dėl šio pakeitimo aprašyti prie Įstatymo 26 straipsnio.

Siūloma atsisakyti Įstatymo 26 straipsnio 1 dalies 5, 11, 12 punktų, 2 dalies 7, 11, 13 punktų, 28 straipsnio 1 dalies 1 punkto, 2 dalies 3 punkto, 29 straipsnio 1 dalies 1 punkto, reglamentuojančių tam tikrų subjektų įgaliojimus, susijusius su profesinio mokymo finansavimu, nes jų nuostatos pakartoja Įstatymo 36 straipsnio nuostatas.

Įstatymo 32 straipsnio 3 dalyje siūloma nustatyti, kad Vyriausybės strateginės analizės centras prognozuoja žmoniškųjų išteklių ir profesinio mokymo kvalifikacijų poreikį ne tik nacionaliniu, bet ir regionų lygiu. Informacija ir prognozės regionų lygiu, padėtų geriau atliepti regioninius poreikius, padidėtų vietos valdžios regionuose ir pačių profesinio mokymo įstaigų atsakomybė už planavimo kokybę.

33 straipsnio 2 dalies 2 punktas patikslintas atsižvelgiant į Vietos savivaldos įstatyme numatytas vykdomosios valdžios – mero – funkcijas.

Įstatymo projekte siūloma tikslinti Įstatymo 35 straipsnį ir nuosekliai išvardyti profesinio mokymo įstaigų lėšų šaltinius, išbraukiant nuostatas, nusakančias lėšų paskirtį.

Įstatymo projekte siūloma atsisakyti šiuo metu neįgyvendinamų nuostatų dėl valstybės paskolų ir valstybės remiamų paskolų (Įstatymo 36 straipsnio 1 ir 18 dalyse). Paskolų profesiniam mokymui sistemos sukūrimas ir administravimas pareikalautų ženklų papildomų išteklių (preliminariais vertinimais, apie 1 mln. Eur – sistemai sukurti ir dar apie 200 tūkst. Eur kasmet – administravimui vykdyti), tačiau realus tokių paskolų poreikis nedidelis, nes valstybė suteikia plačias galimybes mokytis profesijos valstybės lėšomis arba mokymosi išlaidas padengia darbdaviai, todėl atvejų, kuomet asmenys mokosi savo lėšomis, yra mažai ir jie nesudaro

reikšmingos dalies profesinio mokymo prieinamumo kontekste (pvz., aukštajame moksle valstybinė paskolų sistema sprendžia studijų prieinamumo klausimą, nes valstybės nefinansuojamų studentų dalis sudaro daugiau nei 40 procentų, profesiniame mokyme – tai tik pavieniai atvejai).

Siūloma atsisakyti neapibrėžtos sąvokos „profesinio mokymo kaina“ (Įstatymo 13 straipsnio 7 dalyje, 36 straipsnio 1 ir 3 dalyse) ir vartoti Įstatymo 39 straipsnyje nurodytą sąvoką „užmokestis už profesinį mokymą“.

Įstatymo projekte siūloma papildyti Įstatymo 36 straipsnio nuostatas, reglamentuojančias neformaliojo profesinio mokymo finansavimą, ir nustatyti, kad valstybės biudžeto lėšos neformaliajam profesiniam mokymui finansuoti skiriamos atitinkamos valdymo srities ministro nustatyta tvarka, savivaldybės biudžeto lėšos – savivaldybės tarybos nustatyta tvarka. Taip nustatomas aiškesnis reglamentavimas dėl neformaliojo profesinio mokymo finansavimo, kuris iki šiol nebuvo pakankamas.

Įstatymo projekte siūloma atsisakyti dabartinės Įstatymo 36 straipsnio 7 dalies nuostatos kaip perteklinės, nes ji iš esmės pakartoja 35 straipsnio nuostatas. Įstatymo 36 straipsnyje siūloma nustatyti, kad valstybės biudžeto lėšos asmens kompetencijoms vertinti skiriamos tuo atveju, kai asmenys mokosi valstybės finansuojamose profesinio mokymo vietose, kurių skaičius nustatomas šio įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka. Taip pat nustatoma, kad baudmių vykdymo sistemos profesinio mokymo įstaigų mokinių kompetencijų vertinimas finansuojamas teisingumo ministro nustatyta tvarka, vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigų mokinių – vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka.

Įstatymo 36 straipsnyje siūloma aiškiai reglamentuoti ūkio lėšų skyrimą profesinio mokymo įstaigoms, nustatant, kad valstybės biudžeto lėšos ūkiui valstybinei profesinio mokymo įstaigai skiriamos institucijos, įgyvendinančios valstybės, kaip savininkės (dalininkės), teises ir pareigas, nustatyta tvarka, kitos lėšos ūkiui gali būti skiriamos dalyvių susirinkimo nustatyta tvarka. Savivaldybės biudžeto lėšos ūkiui savivaldybės profesinio mokymo įstaigai skiriamos institucijos, įgyvendinančios savivaldybės, kaip savininkės (dalininkės), teises ir pareigas, nustatyta tvarka, kitos lėšos gali būti skiriamos dalyvių susirinkimo nustatyta tvarka. Nevalstybinei profesinio mokymo įstaigai ūkio lėšas skiria savininkas (dalyvių susirinkimas).

Atsižvelgiant į tai, kad Valstybės investicijų programa bus vykdoma tik iki 2025 m., Įstatymo 36 straipsnio dalį, reglamentuojančią investicinių lėšų skyrimą profesinio mokymo ir kvalifikacijų sistemų plėtrai, siūloma papildyti nuoroda į strateginio valdymo sistemos dokumentus.

Įstatymo 36 straipsnyje siūloma atsisakyti nuostatos, pagal kurią socialiniams partneriams Įstatymo nustatytoms funkcijoms atlikti lėšos skiriamos pagal patvirtintas pajamų ir išlaidų sąmatas. Ši nuostata praktikoje buvo neveikianti, be to, neatitinkanti valstybės biudžeto valdymo principų ir Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų, nes atitinkamos socialinių partnerių paslaugos turėtų būti įsigyjamos Viešųjų pirkimų įstatyme nustatyta tvarka.

Siekiant apmokėti visas profesinio mokymo teikėjų patiriamas išlaidas, kuomet asmenys siunčiami mokytis Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo nustatyta tvarka ar kitais atvejais, kai asmenų profesinis mokymas pagal formaliojo profesinio mokymo programas arba jų modulius finansuojamas iš valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų ar kitų valstybės ar savivaldybių lėšų (bet asmenys nesimoko valstybės finansuojamose profesinio mokymo vietose, kurių skaičius nustatomas šio įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka), Įstatymo 36 straipsnyje siūloma nustatyti, kad lėšos, valstybės institucijų ir įstaigų ar savivaldybių skiriamos apmokėti už profesinio mokymo paslaugas, apima ne tik mokymo lėšas, bet ir ūkio lėšas, taip pat lėšas asmens kompetencijoms vertinti (jei atliekamas asmens kompetencijų vertinimas).

Siūloma atsisakyti Įstatymo 36 straipsnio 1 dalies 5 punkto ir 16 dalies nuostatų (valstybės paskolos, valstybės remiamos paskolos suteikimas, parama profesiniam mokymui vykdyti), kadangi jų įgyvendinimas netikslingas ir neaktualus.

Įstatymo projekto 38 straipsnio 2 dalyje, siekiant dermės su Įstatymo projekto 18 straipsnio nuostatomis, siūloma, kad prioritетines formaliojo profesinio mokymo programas nustatytų švietimo, mokslo ir sporto ministras, prioritетinių formaliojo profesinio mokymo programų sąrašas būtų peržiūrimas kasmet ir pagal poreikį keičiamas, nes pagal siūlomą Įstatymo projekto 18

straipsnio 1 dalį, Vyriausybė dvejiems metams nustatys valstybės finansuojamų vietų skaičių pagal Lietuvos švietimo klasifikatoriuje nustatytas švietimo sritis. Taip pat siūloma įteisinti sąlygą, kad tikslinė stipendija gali būti mokama, neatsižvelgiant į kitas stipendijas ar materialinę paramą.

Profesinis mokymas užtikrina švietimo sistemos įtraukties principą – sudaro sąlygas asmeniui mokytis pagal jo galias ir gebėjimus pritaikytą profesinio mokymo programų turinį, pritaikytas mokymo priemones ir aplinkas, tačiau mokinių, kurie turi specialiųjų ugdymosi poreikių dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų, atžvilgiu išlieka diskriminacijos aspektas dėl teisės gauti mokymosi ar / ir socialinę stipendijas. Pastebėtina, kad ši nuostata taikoma tik mokiniams, kurie turi specialiųjų ugdymosi poreikių dėl intelekto negalios. Siekiant užtikrinti mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, atsirandančių dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų, lygias teises mokantis pagal formaliojo profesinio mokymo programas ar jų modulius, siekiant įgyti pirmąją kvalifikaciją, ir atsisakyti segregacijos, kai dalis mokinių dėl savo negalios negali gauti stipendijos, siūloma atsisakyti galiojančios Įstatymo 38 straipsnio 2 dalies nuostatos. Numatoma, kad šie mokiniai stipendijas galės gauti bendrais pagrindais, taip, kaip numatyta Įstatymo 38 straipsnio 1 dalyje. Mokiniais, kuriems skiriamas maitinimas iki siūlomų pataisų įsigaliojimo, jis būtų skiriamas, iki jie pabaigs profesinio mokymo programą.

Įstatymo projekte siūloma patikslinti Įstatymo 39 straipsnį ir aiškiau reglamentuoti užmokestį už profesinį mokymą profesinio mokymo įstaigose.

Pagal Įstatymo 39 straipsnio 1 dalį dabartinė nuostata, kad nevalstybinėje profesinio mokymo įstaigoje užmokestį už profesinį mokymą nustato įstaigos savininkas (dalyvių susirinkimas), nekeičiama, tačiau pagal patikslintą formuluotę tais atvejais, kai nevalstybinei profesinio mokymo įstaigai skiriamos valstybės finansuojamos profesinio mokymo vietos, kurių skaičius nustatomas šio įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka, valstybės lėšos būtų skiriamos pagal Vyriausybės patvirtintą profesinio mokymo lėšų skaičiavimo vienam mokiniui metodiką.

Siūloma nustatyti, kad valstybinėje ir savivaldybės profesinio mokymo įstaigoje ir kitoje valstybinėje ar savivaldybės švietimo įstaigoje, vykdančioje valstybės finansuojamas formaliojo profesinio mokymo programas, užmokestis už profesinį mokymą taikomas tais atvejais, kai asmenys nesimoko valstybės finansuojamose profesinio mokymo vietose, kurių skaičius nustatomas šio įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka. Kitaip tariant, užmokestis būtų taikomas, jei asmenys mokytųsi valstybės nefinansuojamose vietose iš privačių lėšų, būtų siunčiami mokytis darbdavių ar sudarius sutartis su Užimtumo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Įstatymo projekto 39 straipsnyje siūloma valstybinėse ir savivaldybių profesinio mokymo įstaigose reglamentuoti užmokestį už profesinį mokymą pagal formaliojo švietimo programas arba jų modulius, nustatant, kad jis apima mokymosi, ūkio lėšas ir lėšas asmens kompetencijoms vertinti (jei atliekamas asmens kompetencijų vertinimas), apskaičiuojamas pagal teisės aktų nustatytas metodikas. Taigi užmokestis už profesinį mokymą pagal formaliojo švietimo programas arba jų modulius valstybinėse ir savivaldybių profesinio mokymo įstaigose būtų apskaičiuojamas, taikant tas pačias taisykles ir nesiskirtų priklausomai nuo mokymą finansuojančio subjekto ar finansavimo šaltinio.

Siūloma nustatyti, kad valstybinėse ir savivaldybių profesinio mokymo įstaigose užmokestį už neformalųjį profesinį mokymą, papildomas praktinio mokymo paslaugas (nenumatytas profesinio mokymo programose), kitas profesinio mokymo įstaigos teikiamas paslaugas nustato profesinio mokymo įstaigos vadovas, suderinęs su profesinio mokymo įstaigos taryba. Manytina, kad toks reglamentavimas sudarytų galimybę profesinio mokymo įstaigoms lanksčiau ir operatyviau priimti sprendimus dėl užmokesčio už teikiamas paslaugas. Šiais atvejais taip pat turėtų būti laikomasi principo, kad už to paties pobūdžio ir apimties profesinio mokymo paslaugas profesinio mokymo įstaigoje negali būti nustatomas skirtingas užmokesčio dydis, priklausomai nuo lėšų šaltinio ar išlaidas apmokančio subjekto.

Įstatymo 39 straipsnio 4 ir 5 dalių, kuriose minimi (bet neapibrėžiami) fiksuoti įkainiai, siūloma atsisakyti.

Įstatymo projektas patikslintas pagal Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo Nr. VIII-450 15, 18, 21, 26, 28, 29, 36, 37 ir 38 straipsnių pakeitimo įstatymu Nr. XIV-1224 (įsigalioja 2023 m. sausio 1 d.) atliktus pakeitimus – formuluotė „pataisos pareigūnų profesinio mokymo įstaigos“ pakeista formuluote „bausmių vykdymo sistemos profesinio mokymo įstaigos“.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto Įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką Įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymo projektas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip Įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projekto įgyvendinimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai iš esmės neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

Įstatymo projektas įgyvendina Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatas.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus būtina pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus teikiamą Įstatymo projektą, kartu siūlomas Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo (Nr. I-1489) 12, 43 ir 56 straipsnių pakeitimas, kitų įstatymų priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, Įstatymo projekte naujos sąvokos neapibrėžiamos ir nevartojamos.

11. Įstatymo projekto atitikties Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms bei Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymo projekto nuostatos neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos teisei.

12. Jeigu Įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Įstatymo projektą, švietimo, mokslo ir sporto ministras turės patvirtinti:

1) valstybės finansuojamų ir nefinansuojamų profesinio mokymo vietų skaičiaus nustatymo kriterijus;

2) priėmimo mokytis pagal valstybės finansuojamas neformaliojo profesinio mokymo programas tvarką;

3) neformaliojo profesinio mokymo tvarką;

4) ūkio lėšų skaičiavimo vienam mokiniui metodiką;

5) Formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisykles.

2. Priėmus Įstatymo projektą, Vyriausybė turės patvirtinti:

- 1) Tikslinių stipendijų skyrimo ir administravimo tvarką;
- 2) Mokinių, kurie mokosi pagal formaliojo profesinio mokymo programas ar jų modulius, siekdami įgyti pirmąją kvalifikaciją, stipendijų mokėjimo ir kitos materialinės paramos teikimo tvarkos aprašo naują redakciją
- 3) Lietuvos Respublikos Vyriausybė turės pripažinti netekusiu galios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 29 d. nutarimą Nr. 822 „Dėl Formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisyklių patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės ir savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Įstatymo projektui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų neprireiks.

Tais atvejais, kai asmenų profesinis mokymas bus vykdomas, sudarius sutartis su Užimtumo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, išlaidos vienam asmeniui, apmokamos iš Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai patvirtintų valstybės biudžeto asignavimų, padidės, nes turės būti dengiamos ne tik mokymo, bet ir ūkio išlaidos, todėl turės būti peržiūrėtas siunčiamų mokytis asmenų skaičius.

14. Rengiant Įstatymo projektą gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Įstatymo projektą, specialistų išvadų ir vertinimų negauta.

15. Įstatymo projekto reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinės paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai yra „profesinis mokymas“, „mokymo lėšos“, „ūkio lėšos“, „priėmimas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
